

Moderne vreemde talen: vakspecifieke toelichting en tips

Werken met taken in het moderne vreemde talenonderwijs is niet nieuw. Sinds de jaren tachtig wordt taal vooral als communicatiemiddel gezien. Van leerlingen wordt verwacht dat ze taalvaardig zijn en zich in de taal kunnen uitdrukken. Werken met taken past goed bij het Europees Referentiekader waar in zes niveaus wordt beschreven wat de taalgebruiker met de taal kan doen. In de praktijk staat echter in veel taallessen grammatica nog centraal en wordt lesstof veelal via kleine opdrachten aangeboden.

Nu biedt het doorlopen van de lesstof in kleine stappen ook zeker voordelen. De lesstof is gestructureerd en daardoor voor docenten en leerlingen voorspelbaar en die voorspelbaarheid geeft houvast. Bepaalde woorden en grammaticale structuren kunnen zo ingeslepen worden. Daarnaast biedt deze aanpak de mogelijkheid om homogeen te werken, iedere leerling werkt immers aan dezelfde opdracht en daarna kan er klassikaal nagekeken worden.

Maar deze voordelen hebben ook hun keerzijde. Te veel voorspelbaarheid leidt tot verveling, te veel homogeniteit houdt weinig rekening met verschillen tussen leerlingen. Verder ligt het gevaar op de loer dat het bij deelopdrachten blijft en er voor de meer levensechte complexe opdrachten, waarbij het gaat om het laten zien van verschillende vaardigheden, onvoldoende tijd is.

Taken zijn opdrachten waarbij leerlingen alle kennis en vaardigheden die zij tot hun beschikking hebben in een bepaalde situatie moeten samenbrengen, zoals zich voorstellen, de woonomgeving beschrijven, politieke partijen bespreken en vergelijken en een gerichte email schrijven. Zoals Westhoff (2002) in zijn model Schijf van Vijf aangeeft, bestaat goed taalonderwijs uit vijf componenten: blootstelling aan input, inhoudsgerichte verwerking, vormgerichte verwerking, pushed output en strategisch handelen. Taken lenen zich hier goed voor, zij leiden tot een concreet product waarin inhoud en vorm betekenisvol samenkomen. Leerlingen ervaren tijdens het proces wat zij met de taal kunnen en waaraan zij nog aandacht moeten besteden. Daarnaast bieden taken leerlingen ruimte om binnen de opdracht eigen keuzes te maken. Leerlingen kunnen daardoor laten zien wat zij in huis hebben en waarin zij geïnteresseerd zijn.

Taakgericht werken roept ook vragen op. Wat is de rol van de docent als de leerling zelfstandig met een taak aan de slag gaat? Waar blijft de correctheid van de taal als er meer nadruk op de inhoud komt? De rol van de docent blijft bij taakgericht werken

erg belangrijk. De docent bepaalt immers welke taak in welke vorm geschikt is voor de klas waaraan hij op dat moment lesgeeft. Hij kan inschatten welke leerlingen moeiteloos deze taak oppakken en welke leerlingen meer ondersteuning (hulp op maat) nodig hebben. De leerling staat weliswaar centraal, maar de docent is cruciaal. Kortom, het gaat om een meer afgestemde manier van lesgeven.

En natuurlijk gaat het niet alleen om inhoud. Bij de eisen aan de taak kunnen ook vormeisen geformuleerd worden. Aandacht voor vorm helpt leerlingen gericht te groeien in de taal. Door bepaalde grammaticale structuren te koppelen aan een taak waarbinnen die structuur in het werkelijke leven ook gebruikt wordt, krijgt de grammatica gelijk meer betekenis.

Het werken met taken binnen het taalonderwijs vraagt overzicht, inzicht, lef en een zekere creativiteit van de docent:

- Overzicht van wat het hoofdstuk aan vaardigheden, vocabulaire en grammatica biedt, wat de leerlingen in eerdere hoofdstukken al geleerd hebben en welke uitdagende, complexe en verrassende taak daarbij bedacht kan worden.
- Inzicht in de leerlingen in de klas. Wat kenmerkt elke leerling? Hoe goed is elke leerling in de taal en in de gevraagde vaardigheden? Wat vindt de leerling makkelijk en wat moeilijk? Welke interesses heeft de leerling? Hoe zelfstandig kan de leerling werken? Wie heeft meer uitdaging nodig, wie meer kader, wie meer ondersteuning? Deze inventarisatie van cognitieve, meer pedagogische en motiverende aspecten geeft zicht op hoe de taak te formuleren, in te zetten en te begeleiden.
- Lef, omdat de docent de controle deels moet loslaten. Creativiteit, omdat de docent wordt uitgedaagd om op basis van de lesstof en de informatie die hij heeft over zijn leerlingen taken te ontwerpen die motiveren en aanzetten tot leren.

Voor het bedenken van taken kunnen de descriptoren omschreven bij Taalprofielen als aanzet gebruikt worden.

Bronnen

- ERK: <http://www.erk.nl>
- *Taalprofielen 2015*, SLO, april 2015, Enschede via <http://downloads.slo.nl/Repository/taalprofielen-2015.pdf>
- G. Westhoff (2002), *Een schijf van vijf voor het vreemde talenonderwijs*, via <http://www.gerardwesthoff.nl/downloads/nabmvt-de-impact-van-leerhandelingen.pdf>

- *Het leren van moderne vreemde talen*, ICT in het onderwijs, nr. 22, Kennisnet Onderzoeksreeks, 2010, via http://archieff.kennisnet.nl/fileadmin/contentelementen/kennisnet/Onderzoek/Documenten/onderzoeksreeks/Nr._22_Leren_van_moderne_vreemde_talen.pdf